

PRVA PROMOCIJA REVIZIJE LEAPA

Uz podršku lokalne samouprave, a u organizaciji Udruženja TERRA'S i Centra za ekologiju i održivi razvoj, CEKOR, 13. marta, je održan prvi susret sa predstavnicima civilnog sektora i medija povodom revizije Lokalnog ekološkog akcionog plana.

Pozdravljajući prisutne, **Snježana Mitrović**, iz Udruženja TERRA'S je podsetila da je ovo udruženje još 1999. godine iniciralo i aktivno učestvovalo u izradi LEAP-a usvojenog u Skupštini 2003. godine. S obzirom da su podaci već zastareli, mnoga preduzeća više ne rade, velike su izmene i u zakonskoj regulativi, prišlo se reviziji ovog dokumenta.

Član gradskog veća zadužena za zaštitu životne sredine i komunalnu delatnost, **mr Suzana Dulić**, je upoznala prisutne ko su članovi tima za reviziju LEAP-a kojem je dodata još jedna oblast, a odnosi se na prostorno planiranje. Revizija podrazumeva ocenu aktuelnosti postojećih podataka, efekat realizovanih mera i proširenje obrađenih oblasti, kao i ugradnju novih. Subotica je bila među prvim gradovima u Srbiji koji je izradio LEAP sa ciljem da se identifikuju glavni ekološki problemi. To je jedini dokument koji prikazuje presek stanja životne sredine sa konkretnim predlozima mera koje lokalna samouprava treba da preduzme u cilju zaštite i unapređenja životne sredine.

Na čelu tima i u izradi prvog LEAP-a je bila, **dipl. inž. Gordana Gavrilović**, stručni saradnik u Službi za zaštitu životne sredine. Istakla je da je nadležnima u lokalnoj samoupravi LEAP bio smernica u radu. Tako se radi rekonstrukcija UPOV-a, postojećeg uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, uz proširenje projektovanim linijama denitrifikacije, defosforizacije i linije mulja. Takođe, je po utvrđenim prioritetima LEAP-a, izvršena rekonstrukcija na Vodozahvatu I u cilju smanjivanja sadržaja arsena u vodi za piće. Što se tiče oblasti komunalnog čvrstog otpada - urađen je projekat sanacije gradske deponije „Aleksandovačka bara“, započete su aktivnosti na pronalaženju nove lokacije za regionalnu deponiju, ali i reciklažne akcije vezane za kompostiranje organskog razgradljivog otpada. Jedan deo LEAP-a se odnosi na plodno zemljište, pa se s tim u vezi krenulo sa izradom projektne dokumentacije za poljozaštitne pojaseve. Vodilo se računa i o kvalitetu vazduha, posebno u ovoj oblasti na merenje koncentracije polena ambrozije, ali i drugih alergogenih biljaka. U saradnji sa medijima i civilnim organizacijama, uticalo se i na poboljšanje nivoa ekološkog informisanja i edukacije. Revizija Lokalnog ekološkog plana treba da se završi do kraja godine. U narednom periodu predviđen je obilazak svih mesnih zadnica, održavanje tribina, kao i javne rasprava o novom LEAP-u, istakla je Gordana Gavrilović.

Osnovni cilj ovog prvog susreta je bio da se predstavnici ekoloških organizacija i novinari upoznaju sa sadržajem dosadašnjeg rada u oblasti civilnog sektora, te ekološkog obrazovanja i informisanja. Pozvani su da se već u ovom periodu direktno uključe sa svojim primedbama i sugestijama. U odnosu na druge gradove u Srbiji, jedino subotički LEAP sadrži ove oblasti, smatrajući ih izuzetno značajnim, posebno tokom procesa implementacije predloženih mera.

Koordinator za civilni sektor, **Zvezdan Kalmar**, iz CEKOR-a, je naglasio potrebu da se izvrši ozbiljan i inovativan pristup reviziji LEAP-a, što bi značilo uključivanje nevladinih organizacija i građanstva u donošenje i sprovođenje politika, strategija i projekata lokalne samouprave, od važnosti za zaštitu i poboljšanje životne sredine. Pored toga, potrebna bi bila i svojevrsna reforma podrške nevladinim organizacijama u formi finansiranja od strane grada, te njihovo uključivanje u donošenje strateških dokumenata opštine ali i u sprovođenje pojedinih strategija i projekata.

Zaštita životne sredine i Lokalni ekološki akcioni plan, koji je jedini obuhvatni strateški dokument iz ove oblasti koji daje presek stanja činilaca životne sredine i planove razvijanja i zaštite, mora da primeni multisektoralni pristup problemima i kao takav, da ponudi održiva rešenja za sektore koji naizgled nisu u tesnoj vezi sa ekologijom: kao što je npr. donošenje strategije energetske nezavisnosti i energetske štednje na teritoriji grada, i strategije održivog urbanog i regionalnog saobraćaja, gde je naglasak na smanjenju upotrebe individualnih automobila i integraciji železnice i biciklističkog saobraćaja. Dalje, pitanje rešavanja otpada je više nego urgentno, i treba da obuhvati prvenstveno mere za smanjenje njegovog nastanka, reciklažu i ponovnu upotrebu, a tek potom njegovo skladištenje i tretman. Nevladine ekološke organizacije imaju ogromnu ulogu da animiraju javnost i promovišu učešće građana u odlučivanju, te da zajedničkim naporima dođemo do novog LEAP dokumenta, koji je obavezan dokument za IPA i druge fondove. Kao prvi korak, grupa za civilni sektor u okviru LEAP-a će pokrenuti sastanak nevladinih organizacija sa gradonačelnikom i njegovim timom, i seriju konsultativnih otvorenih sastanaka sa svim zainteresovanim NVO i lokalnim zajednicama o problemima životne sredine i viziji Subotice za period od 10 godina.

Osvrćući se na prioritete iz prvog LEAP-a u delu vezanom za ekološko informisanje, Snježana Mitrović, je, kao koordinator, zajedno sa kolegom, **dipl. inž. Gligorom Gelertom**, ocenila da većina predloga nije realizovana. Stoga je u novom dokumentu, između ostalog, predloženo formiranje ekološko – informativnog sistema u cilju pravovremenog, objektivnog i tačnog informisanja javnosti. Takođe, je neophodno uspostaviti redovan protok informacija unutar lokalne samouprave, ali i sa inspekcijским službama na svim nivoima, kao i sa drugim preduzećima i organizacijama iz ove oblasti (npr. komunalna preduzeća, zavodi, instituti...). Tome bi u mnogome doprinela i reorganizacija Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine, osnivanjem Uprave za zaštitu životne sredine. Među predloženim merama je i edukacija novinara, davanje većeg značaja ekološkim temama, uključivanje građana putem medija i javnih rasprava u proces donošenja odluka itd.

Koordinator tima za ekološko obrazovanje, **prof. dr Geza Cekuš**, je kao zaključak analize stanja u periodu 2003/08. rekao da, nažalost, problemi uočeni u prvom dokumentu i dan danas postoje, mada se u pojedinim segmentima krenulo ka aktivnijem i efikasnijem obrazovanju školske omladine. Predlog mera radi poboljšanja zastupljenosti ekologije u obrazovno-vaspitnom programu. S tim u vezi je predloženo da se na svim nivoima usklade nastavni programi i prilagode

ciljevima nastave upoznavanja i zaštite životnoga sredine. Zatim, da se izdaju metodički priručnici koji pored teorije daju pedagozima i praktične savete. Škole bi trebalo osposobiti za izvođenje nastave, opremiti ih nastavnim, kao i sredstvima nužnim za terenski rad. Obevezno intenzivirati seminare za nastavnike, uključiti učenike u vannastavne aktivnosti, te organizovati zajedničke akcije đaka sa roditeljima.